

CENA HOMENAJE
A
JOAQUÍN MALDONADO ALMENAR
Y
VICENT VENTURA BELTRÁN

PARAULES DEL DIRECTOR EN LA PRIMERA EDICIÓ DELS “HOMENATGES DE L'ECONÒMICA”

HUI, aquesta nit, donem l'entrada a una nova iniciativa de la Societat Econòmica d'Amics del País de València, la qual es desenrotlla en el marc concretat per l'Estratègia d'actuació que en el seu dia va ésser dissenyada per la Junta de Govern.

Abans de precisar aquesta iniciativa i, a mode d'introducció, volguera recordar algunes idees que vaig adelantar en la darrera Assemblea General, així com d'altres que afegiré expressament per aquest acte.

Deia que en una situació com l'actual, a finals d'aquest mil·leni, i que jo m'atreveria a definir com de “gran desorientació universal” en la que de manera repetitiva sols escoltem parlar de crisi, austeritat, recessió, atur, pobresa, moderació, en tots els ordres de la vida: socials, polítics, econòmics, culturals, etc., no tenen cabuda els discursos triomfalistes ni eloqüents, *sinó la reflexió serena i el treball redoblat per eixir, el millor lliurats possible, com a Societat i com a individus d'aquesta difícil recessió.*

Tanmateix, i en la meua opinió, si que és el moment per a crear, per a projectar, per a formular noves estratègies d'actuació que ens permetran afrontar millor el futur. En l'actualitat tots sabem que “ni el futur és el que era”. Abans podíem preveure el futur tan solament projectant el present, però avui no és possible. Per a mi **EL FUTUR HI HA QUE INVENTAR-LO CADA DIA**, i això exigeix un redoblat esforç i més imaginació, especialment per a que eixe futur siga més prometedor per a tots, i no sols per a uns pocs.

L'Econòmica d'Amics del País, dins de la modèstia de les seues possibilitats, està participant en el projecte de “Modernització de la Societat Valenciana”, *ajudant a inventar eixe futur millor per als valencians.*

Volguera transmetre-vos, en aquesta ocasió, la il·lusió i l'orgull que molts sentim de pertànyer a l'Econòmica, per moltes raons, per la seua història plena d'importants *aportacions a l'Economia i la Cultura de la Societat Valenciana, per les seues excel·lents realitzacions* i per l'esperit fundacional que la va animar en la seua constitució, el qual hui, 217 anys després, segueix vigent, concretat en el *recolzament decidit a la Llibertat, la Raó i el Progrés des de l'Objectivitat, la Tolerància i el Respecte a les persones i a les seues idees.*

L'Econòmica, a través de la seua prolongada història, és una Entitat Venerable amb importants realitzacions, però al mateix temps és una Entitat jove, com ho demostra l'activitat que està desenrotllant, tractant temes d'avantguarda, com són: “Europa en el llinar del segle XXI”, “Mig ambient i límits al creixement”, “La direcció estratègica davant la Modernització de les Organitzacions”, etcètera.

En aquest sentit hi ha que fer memòria i recordar la quantitat d'Organitzacions (Entitats culturals, Partits polítics, Associacions de tot tipus, etc.) que al llarg dels darrers anys han nascut i desaparegut algunes d'elles sense deixar cap senyal. Tanmateix *l'Econòmica segueix viva i amb una bona salut, sobretot sabent l'edat que té.*

Ara bé, per a Modernitzar la Societat Valenciana, entre moltes altres coses, hi ha que tenir en compte que vivim en un món d'Organitzacions. Si fem un repàs de la nostra vida comprovarem que: es naix en un Hospital, vivim en una Família, s'estudia en una Escola, posteriorment hom assisteix a la Universitat, es treballa en una Empresa, es forma part d'una Entitat cultural, etc., i tot això són Organitzacions, el comportament de les quals condiciona el desenvolupament i el bon funcionament d'una Societat.

Per aquesta raó l'Econòmica ve demostrant la seua preocupació perquè les Organitzacions que es despleguen a València, enteses en el seu sentit més ample: Empreses privades, Hospitals, Ajuntaments, etc., i considerades com a distintes maneres d'organització humana, estiguen ben dirigides. De vegades *no se es conscient de la gran responsabilitat dels dirigents, i els fracassos d'aquestes organitzacions es deuen, en moltíssims casos, a una Direcció deficient*, que pot dificultar el progrés i la modernització de la societat valenciana.

Açò explica l'èxit que està tenint el cicle de activitats dedicat a la “Direcció estratègica davant la modernització de les Organitzacions”, que venim desenrotllant en aquests moments en l'Econòmica.

Aquestes paraules que acabe de pronunciar pretenen servir d'introducció a la presentació de l'*objectiu central de l'Acte d'aquesta nit* que, com tots Vostès sabem, és el de retre homenatge a dos il·lustres valencians i socis de l'Econòmica: En Joaquim Maldonado Almenar i En Vicent Ventura Beltràn.

Dos persones que han fet possible, des de distintes posicions socials i polítiques, un encomiable enteniment civil, fent realitat, com homes il·lustres que són, els conceptes que abans esmentava de: tolerància, respecte i participació davant projectes que interessaven a tots els valencians.

No eren tants els que, fa uns anys, creien i recolzaven fermament el projecte d'un Estat autonòmic i defensaven amb entusiasme l'autonomia dels valencians i la seua aplicació pràctica. Els nostres dos homenatjats defensaren, però, allò que, en la seua opinió, significava un avenç social i progressista per als valencians, front a tots aquells per als que l'autonomia era una broma i un somni de persones fantasioses i somniadores.

Hui podem demostrar que l'esforç de molts de nosaltres des dels anys seixanta ha merescut la pena. No sols això, sinó que estariem disposats a repetir-

ho. D'altres senzillament s'aprofitaren d'aquest esforç. Però malgrat tot va valdre la pena.

El somni i la fantasia són ingredients necessaris per a portar a cap projectes complexos i il·lusionants. Els nostres homenatjats s'esforçaren, somniaren i ajudaren a fer realitat el que hui tenim els valencians.

Per parlar-nos sobre els nombrosos mèrits que justifiquen sobtadament i merescuda l'homenatge a En Joaquim Maldonado intervindrà a continuació l'Excm. Sr. En José Antonio Perelló Morales, persona coneguda de sobra per tots Vostès i membre de l'Econòmica.

INTERVENCIÓ DEL SR. PERELLÓ

Per parlar-nos de l'esforç que En Vicent Ventura ha tingut que fer per ésser, com ell mateix diu, "una persona mínimament decent", i, per tant, ésser digne d'aquest merescut homenatge, intervindrà a continuació l'Il·lm. Sr. En Josep Iborra Martínez, també coneguts per tots Vostès, amic personal del homenatjat i membre de l'Econòmica.

INTERVENCIÓ DEL SR. IBORRA

Els homenatges de hui són una iniciativa que l'Econòmica pretén institucionalitzar i celebrar tots els anys, sota la denominació dels *Homenatges de l'Econòmica*. A través d'ells desitgem reconèixer els mèrits que en favor de la Modernització de la Societat Valenciana hagen contragut Valencians il·lustres: Persones físiques o jurídiques dignes d'ésser tingudes en compte.

Deguem sentir-nos orgullosos de les dones i homes excel·lents o que han destacat per haver fet una contribució o aportació important a la Societat Valenciana, en qualsevol camp del quefer humà. Aquestes persones deuen d'ésser exemple a seguir i mai no deuen restar en l'oblit. Aquest és el motiu principal pel que anem a dur endavant aquesta iniciativa.

També tenim l'obligació, tots, però especialment els que ens trobem ací, de *sensibilitzar* a la Societat Valenciana en general sobre la *necessitat d'exigir i recolzar l'obra ben feta, l'obra de qualitat, l'esforç, la honestedat, i rebutjar la vulgaritat, el cinisme, l'enveja, la corrupció, que tant perjudici ens fan a tots*.

Hui i ací és un bon moment per plantejar el que he dit, perquè ens hem reunit en aquest acte, al voltant dels dos homenatjats, un bon nombre de persones, de procedències professionals i ideològiques distintes, que conformen opinió i que poden influir en la consecució d'aquest millor futur.

En la nostra opinió, tant En Joaquim Maldonado, des de la seua professió en l'àmbit financer, com En Vicent Ventura, des de la seua condició de periodista, malgrat les dificultats que va haver de véncer, són dues persones que han participat molt activament per la identificació i l'auto-estima dels valen-

cians com a Poble, i s'han esforçat molt per deixar-nos un futur millor per a tots els valencians.

El de hui és, per tant, un homenatge merescut, que tracta de reconèixer públicament l'esforç i entrega de dues persones il·lustres per una Comunitat Valenciana en permanent progrés.

Gràcies a tots per la vostra assistència a aquest doble i merescut homenatge, i llarga vida a tots, especialment als dos homenatjats.

PRESENTACIÓ D'EN JOAQUIM MALDONADO

PER JOSÉ ANTONIO PERELLÓ MORALES

EN primer lloc, crec que dec felicitar a la Reial Societat Econòmica d'Amics del País per aquesta idea, i per l'elecció dels dos primers valencians il·lustres que tracta de posar com a exemple. Dos valencians que són membres de la nostra entitat. Veritablement es tracta d'un deute, no d'un plaer, us ho puc assegurar. No és un plaer, és la pura veritat, perquè no m'agrada gaire fer lloançes, possiblement perquè crec que tot el món deu acomplir amb el seu deure i mai no s'acompleix del tot. Però tampoc és un plaer perquè conec molt be a Joaquim Maldonado, i fer-lo ara objecte de mirades, de galanteries, de flors, de rebre homenatges en una paraula, ha estat sempre una cosa que l'ha molestat i s'ha oposat sempre.

Però és també un deure cívic, i per tant les meues manifestacions han d'ésser sinceres, ja que no es tracta d'afalagar a una persona, com ocorreix en altres homenatges. Si em permeten una primera cita, que he pres de la meua muller, tots estem farts d'acudir, els darrers anys, a reunions que ella qualifica de jiji, jaja... perquè es tracta de reunions hipòcrites, moltes vegades viciades, amb incidències i manifestacions que no es corresponen amb la realitat. És un deure ciutadà, finalment, perquè es tracta d'un exemple que naix de la mateixa societat civil, ja que sempre, però en aquests moments més, es nota molt la manca d'una societat civil ben estructurada.

Bé, per a complir amb aquest deure cívic, honorable Sr. President de l'Econòmica, la meua intenció és fer una biografia de Joaquim Maldonado, perquè, al contrari d'allò que se sol dir, no és un home de sobra conegut. Ojalà el coneguérem i ojalà la seua figura, la seua biografia fora més coneguda, perquè seria un exemple motivador pel que fa a les conductes de molts altres ciutadans.

En el meu cas, però, tinc nombrosos dubtes de poder fer una biografia objectiva, perquè és una persona a la que hem trobe molt agraïda i li tinc afecte. He tractat d'ésser objectiu, com he dit, però quan me n'he adonat que és una persona digna de tota classe d'adjectius favorables i positius, tampoc no m'ha importat posar un poc de càrrega subjectiva, ja que la té ben guanyada i que és

fruit del meu més sincer agraïment. No seré exhaustiu, però tractaré de fer-la el més completa possible, tractant de reproduir allò que deia el nostre pensador Ortega y Gasset, quan afirmava en la seua obra, *La Historia como sistema*, que “l’home no té natura, té història”.

Doncs bé, no us assusteu la història de Joaquim Maldonado, la dividiré en tres parts. Una primera que arriba fins 1931, quan Joaquim tenia 24 anys, i que abasta l’època familiar i acadèmica. Una segona part és l’agitada època compresa des de la declaració de la República fins 1940, quan torna a València. És l’única estada seua fora de València, tret d’uns mesos que va estar als Estats Units convidat pel seu govern. I la tercera part compren la resta de la seua vida, una etapa on Joaquim Maldonado és un home plenament format i madur, totalment integrat en la societat valenciana.

La primera etapa de la seua vida, l’època familiar i acadèmica, es pot resumir de la següent manera. En primer lloc els seus avantpassats, que jo sàpiga i per les conversacions que jo he mantigut, són tots valencians de la ciutat. Si té altres relacions familiars són també de la Comunitat Valenciana. Alguna relació política i no política, utilitzant aquest terme en el seu significat familiar; però també relacions polítiques en el seu significat clàssic, ja que també té familiars polítics, sobretot els familiars del seu mentor polític, que era Lluís Lucia. És la primera vegada que l’anomenem aquesta nit i no serà l’última.

En primer lloc del seu pare, Joaquim Maldonado, cal destacar que es quedà orfe als 10 anys. Per tant fou un “self-made man”, segons una dita anglesa ben coneguda per tothom. De petit va formar part del cor del Patriarca, on l’ensenyaren a comptar i on li donaren de menjar moltes vegades a ell i a sa mare. Això vol dir que fou una persona que va haver que madurar aviat, un fet que posteriorment caracteritzaria al seu fill. La seua muller fou Josefina Chiarri Martín, la seua companya de tota la vida, traspasada fa pocs anys. Si cal afirmar que darrere tot home important hi ha una companya, en el cas de Joaquim resta ben clar. ¿Com haguera estat possible que ell fera tot el que va fer sense haver tingut una llar ben atesa? ¿Com haguera estat possible que haguera criat els set fills que va tenir, quatre dels quals varen continuar la seua professió de corredor de comerç? Es la primera vegada que dic aquesta paraula, que repetiré moltes vegades al llarg de la nit. Doncs be, deia que Josefina Chiarri havia estat la seua companya de tota la vida. Però també fou el seu vincle amb Lluís Lucia, ja que era neboda de Martín Mengod, director del *Diario de Valencia* entre els dos períodes que ho fou Lluís Lucia.

Ja hem dit que els seus pares varen tenir set fills. Joaquim Maldonado va nàixer en un dels carrers més típics i centrals de la ciutat antiga, el carrer Palomino, prop de les Torres de Serrans. Posteriorment la família es trasllada al carrer Cabanilles, tot just al costat de la Plaça del Patriarca, avui desapareguda. Finalment va viure al carrer de la Pau, on va tenir el primer despatx. Realitzà els seus estudis en diferents centres: els Escolapis, l’Institut Lluís Vives, i els Jesuïtes, passant després a la Universitat de València, compaginant els estudis de dret amb els de l’Escola de Comerç. En 1928, quan tenia 21 anys, ja era advo-

cat. Posteriorment als 22 anys es va col·legiar al Col·legi d'Advocats de València, i en 1930 havia superat les proves per a ésser corredor de comerç. Doncs bé, açò és pràcticament el resum de la primera part, la qual abasta, com hem dit, l'etapa familiar i acadèmica.

Les conclusions que podem treure d'aquesta primera part són força clares, doncs ja trobem les tres característiques que marcarien tota la seua vida. Passem a resumir-les. La primera és la maduresa primerenca del nostre home-natjat, deguda en gran part al seu pare. Si el pare va morir aviat, també va educar al seu fill aviat. La segona és el seu sentit de responsabilitat, conseqüència també de l'educació del seu pare. La tercera, possiblement la que més conseqüències ha tingut després, són les seues fermes creences cristianes. Aquesta és una característica compartida per la seua família i la del seu mentor social i polític, Lluís Lucia. Açò explica la seua motivació transcendental pel que fa la solidaritat i la convivència, dos principis que han regit la vida de Joaquim Maldonado.

La segona etapa de la seua vida compren des dels 23 anys de Joaquim fins els 29. En Espanya trobem, en primer lloc, la Segona República des de 1931 fins 1936 i, posteriorment, els moments més tràgics del segle xx espanyol, la guerra civil de 1936-1939. Aleshores forma part, com un membre més i sense cap responsabilitat personal, de la Dreta Regional Valenciana. És un moment històric en que Lluís Lucia, que havia estat diputat i ministre, es troba absent de València en començar la guerra. Aleshores envia, des de Benicàssim, el famós telegrama de seixanta paraules, en les quals deia: "levanta el corazón en contra de la violencia y la rebeldía para ponerse al lado del Gobierno constituido". Doncs bé, Joaquim es trobava aleshores envoltat i sobrepassat pels joves dels grups catòlics i propagandistes dels lletrats conservadors i monàrquics, que es recolzaven en la Dreta Regional per a fer front a la fúria antireligiosa que va caracteritzar el darrer període de la República. Açò explica que fóra utilitzat per aquest grup, passant per la presó i l'exili, i acabara alistant-se a l'exèrcit nacional, del que va arribar a ésser Tinent Auxiliar de l'Estat Major.

És ben curiós, citant un altra vegada el nostre pensador, que com a conseqüència de tot açò i precisament quan el filòsof era criticat pel que deia abans de que l'home no té natura, sinó història, i el criticaven de *biologismo* per essència i presència circumstancial, Joaquim Maldonado torna a España, a València, on és nomenat secretari polític i on està només sis mesos. Sis mesos, però, plens d'anècdotes i on es manifesta clarament la seua talla democràtica contra un règim que, en els primers moments sobretot, està carregat d'una ideologia molt contrària a la seua. Per tant, als sis o set mesos demana el permís cor-responent i se'n va al seu despatx, on ja comença la tercera part de la seua vida. Tercera part de la seua vida que no es normalitzaria plenament fins que se'n va anar Laporta Girón, governador que va substituir a Planes de Tovar.

En aquesta etapa de la seua vida Joaquim Maldonado recollirà els fruits de la seua formació, del seu criteri i personalitat que, con diem abans, es fonamenta en la seua maduresa primerenca, el sentit de responsabilitat i les seues fermes

creences cristianes. Però en aquesta etapa de la seua vida Joaquim Maldonado és, sobretot, un corredor de comerç. En l'any 1918 el seu pare, el *self-made man* del que us he parlat, era corredor de comerç. El seu primer treball fou en el Credit Lyonnais, on fou responsable de la secció de valors. Després, justament l'any 1935, es faria corredor de comerç. Quan encara no havia acomplert els 60 anys, es va jubilar per a que la seua plaça l'ocupara el seu fill, que havia superat les proves d'aptitud. Joaquim Maldonado ha segut corredor de comerç fins els 75 anys, tret d'un petit període que fou agent de canvi i borsa. En la seua professió cal destacar diversos fets, com la modernització de les liquidacions i de les transmissions financeres, on fou un capdavanter, una modernització que passa pel sistema convencional de dipòsit col·lectiu i arriba al mercat continu. D'aquest tema va realitzar informes, estudis i, fins i tot, un llibre amb Manuel Broseta titulat, més o menys, *Soluciones que simplifican el sistema español de liquidación de valores bursátiles*. Ell fou el promotor del Borsí de València i també un dels grans impulsors de la Borsa de València, sempre d'acord amb els seus col·laboradors. Açò li ha valgut el reconeixement de tothom, tant com a promotor del Borsí com a impulsor de la Borsa de València.

Com a corredor de comerç ha exercit els càrrecs de secretari del Col·legi de Corredors de Comerç de València, de president o síndic en València, i de president de la Junta Central de Madrid. Ha estat reelegit vàries vegades també. Com a conseqüència d'aquests càrrecs va rebre la gran Creu de l'Orde Civil de mans del seu successor a Madrid. Posteriorment seria nomenat a València Síndic Honorari de la Borsa de València, i síndic president del Col·legi de Corredors de Comerç de València.

Jo crec que en l'exercici de la seua professió, totes les persones que han tingut la sort i oportunitat de conèixer-lo se n'han adonat de les seues característiques, les quals han posat després a disposició de la societat civil valenciana. Però també ho ha fet en els càrrecs que ha ocupat i que seran objecte de l'última part de la meua intervenció, com són la seua categoria i competència professional, la seua solvència social, la seua relació econòmica i el seu talant democràtic i convivencial.

Totes aquestes virtuts, tota aquesta biografia, tota aquesta història de Joaquim Maldonado, és la que explica que ocupe la presidència d'una sèrie d'entitats. La primera de totes fou l'Ateneu Mercantil, on fou el primer president després de la guerra civil. Fou ell qui, ajudat per Vicent Iborra, va recuperar l'edifici actual després de nombrosos entrebancs. Fou Vicent Iborra qui va comprar un altre edifici per a que s'instal·lara el *Movimiento Nacional*, i així poder ocupar l'Ateneu Mercantil la seua seu emblemàtica, on encara es troba gràcies a les seues Junes Directives i a la Generalitat Valenciana.

Fou president de l'Ateneu des de l'any 1955 fins 1970, amb una curta interrupció, en la qual el fan president honorari. Fou reelegit en dues eleccions, la primera en contra de Luis Martín Alegre i la segona en contra de Cristóbal Peris. Per a resumir els fets més destacats d'aquesta etapa de l'Ateneu cal esmentar, en primer lloc, el seu europeisme. Parlem de 1957, quan es va signar el

Tractat de Roma. Aleshores va impulsar unes conferències sobre aquest tema. Porta de Madrid a Joaquim Muñoz Peiras, que amb els seus companys, serà un dels impulsors a València d'aquest moviment europeu. El Contuberni de Múnic de 1962 seria l'acte més important des de la guerra civil per acostar el nostre país a la democràcia, la qual va tardar encara alguns anys en arribar.

L'altre fet destacable és la reivindicació que feu del marquès de Túria, editant uns fullets on es criticava la forma en que València havia estat tractada pel Govern Espanyol.

En aquesta Reial Societat Econòmica d'Amics del País ha estat 23 anys, des de 1960 fins 1983. La seua entrada, a l'igual que en l'Ateneu Mercantil, fou com a conseqüència de la recuperació de l'edifici. L'anterior president, per tal de recuperar algunes coses, havia consentit la resolució del contracte d'arrendament i conseqüentment l'Econòmica restava sense seu. Hom va acudir a Joaquim Maldonado, el qual es feu càrrec utilitzant els seus propis mitjans econòmics, els d'una fundació de la qual era marmessor i, amb l'ajuda d'altres persones, de les quals caldria esmentar almenys a Francisca Aleixandre i Ángel Villanueva. Hom va tractar de recuperar l'edifici, la biblioteca i l'arxiu, editar alguns llibres. En deixar la Societat Econòmica en 1983 també fou nomenat director honorari.

La seua estada en aquestes dues institucions es complementa amb altres dues institucions de caràcter memorístic i lingüístic. Fou el primer president de la Societat Francesa d'Ensenyament. La presència de l'ensenyament i l'educació en francès, tal com estava plantejada aleshores, es trobava a punt de desaparèixer a causa de la nova llei d'ensenyament. Fou nomenat, com hem dit, president de la Societat Francesa d'Ensenyament i la seua tasca principal en aquest període va consistir en creació d'un nou col·legi a Paterna. Posteriorment el govern francès reconeixeria el seu treball.

Fou també president del Consell per al foment de la llengua i la cultura valenciana, la Fundació Ausias March. Malgrat ésser un home, com ell mateix reconeix, de cultura castellana, com tants altres que han estat educats en la cultura castellana, ha fet un important esforç no sols per aprendre el valencià, sinó també per ensenyar-lo en tots els llocs on ha estat, essent un ferm defensor de l'autonomia i la identitat valenciana. Fou també membre del Patronat de la Universitat. En aquest cas no fou nomenat president honorari, sinó que el seu honor va consistir precisament en el contrari: fou cessat per discrepàncies amb el rectorat i el ministeri. En 1978, un cop instal·lada la democràcia, fou nomenat president d'aquest patronat.

L'única activitat pròpiament política, després d'aquelles primeres actuacions juvenícoles d'abans de la guerra civil, ha estat la Unió Democràtica del País Valencià. Però jo crec que no ha deixat de formar part de la Dreta Regional, es a dir, de la democràcia cristiana posterior. Amb aquesta característica va presidir la Unió Democràtica del País Valencià en 1976, i després fou candidat a senador en les eleccions de 1977. El seu premi fou perdre les eleccions. Va guanyar, com tothom recorda bé, la UCD i el PSOE. En el seu pro-

grama trobem els dos principals objectius de la seua entrada en política: recolzar a tots els joves que l'havien proposat per a que encapçalara aquesta candidatura, i aconseguir l'autonomia del País Valencià per a defensar la seua identitat com a poble.

Com a conseqüència de tots aquests mèrits i molts altres que per manca de temps no es poden explicar en un acte com aquest, en 1982, en una sessió solemne de l'ajuntament de València, se li va donar el títol de fill predilecte de la ciutat. El darrer homenatge que se li ha fet ha estat per part dels Corredors de Comerç, pels seus companys. En aquest acte el síndic, a l'hora de resumir els trets del personatge, va dir que era autoritari, però açò era un aspecte derivat de la seua autoritat moral, i que calia escriure les seues memòries. Jo voldria dir-li a Juan Piqué, encara que desconec aquesta faceta de la seua vida, que pense que si Joaquim Maldonado ha estat en tants llocs i en tots ha estat sempre molt de temps, ha segut precisament perquè en lloc d'ésser autoritari ha fet les coses comptant amb la col·laboració de tots. Per això tots l'han estimat i tots ho han reconegut posteriorment.

I pel que fa a les memòries, voldria prometre avui, formalment, el meu propòsit d'ajudar-lo per a que les escriga, si Joaquim Maldonado m'atorga aquest honor i tinc jo l'oportunitat i el temps per fer-ho. Crec que és necessari que la societat valenciana conega l'existència de les petites i grans anècdotes d'un ciutadà valencià que pogueren servir-li d'exemple.

Per a concloure jo només diria que amb ciutadans com Joaquim Maldonado si que es pot parlar de donar-li a la societat civil valenciana tota la responsabilitat que calga. Pense que aquests vents que ara bufen en nombrosos països, i també en el nostre, de liberalisme, de deixar una sèrie de responsabilitats en mans de la societat civil i retallar el paper del sector públic, no serien gaire problemàtics ni suposarien greus inconvenients si la societat civil estiguera conformada per persones de la categoria personal, professional, moral i econòmica de Joaquim Maldonado.

Res més, moltes gràcies.

PRESENTACIÓ DE VICENT VENTURA

PER JOSEP IBORRA

LA societat valenciana? Hi ha realment una societat valenciana? Si més no, jo pense que sense filar massa prim s'imposa una resposta negativa. El que hauríem de discutir en tot cas és si no és una *societat* per no ser prou *valenciana* o si no és prou valenciana perquè no és, en rigor, una societat. El fet, però, és que funciona –mal, és clar–, d'una manera invertebrada i incoherent, dispersa i girada d'esquena, com un tot, als seus problemes més essencials. No hi ha una memòria col·lectiva viva i estimulante i, en conseqüència, tampoc no pot haver-hi un projecte comú i eficaç cara al futur. El resultat és que cada u va pel seu compte i s'apanya com pot. Hi ha, però, afortunadament, alguns homes i dones o alguns espais socials o culturals concrets, que han tractat i tracten encara de posar remei a aquesta situació, que s'han esforçat per engegar la societat valenciana com un tot unitari i diferenciatiu. I la veritat és que han aconseguit algunes coses. A hores d'ara, com estariem sense aquestes iniciatives? Però la nostra societat sembla que no vol o no té interès a integrar-les en el seu sí, ni a cristal·litzar en una societat organitzada en tant que societat i en tant que valenciana. I això començant per les classes dominants que no han sentit la vocació de ser, també, classes rectores, aprofitant tots aquests estímuls solts, individuals o socials, a què m'estic vagament referint, i acabant per les classes populars, sistemàticament desorientades i desinformades. Aquesta situació, entre moltes altres coses més, s'ha traduït, per exemple, en una indiferència, o, pitjor encara, en un menyspreu o en una hostilitat davant aquestes persones o grups més conscients, més responsables i més actius. És el cas de Vicent Ventura a qui aquesta nit li fem un homenatge. Li'l fa, i no és una casualitat, l'Econòmica, que és, precisament, un d'aquests espais que tracten de remuntar i lluitar contra les nostres funestes inèrcies, abandons i ignoràncies. L'Econòmica ha estat sensible al deute que la societat valenciana té amb Vicent Ventura ja que, d'una manera o altra –incivil, de vegades– li ha negat o regatejat, mesquinament, el seu treball. Ell, però, que jo sàpiga, mai no se n'ha queixat ni públicament ni privadament. I ha continuat disponible

com sempre per a intervenir amb el seu esforç personal amb un propòsit constructiu. Com sempre, vol dir, i no cal, potser, la precisió, des de fa molts, molts anys. Mig segle, més o menys, i encara no s'ha cansat, i encara no ha renunciat ni dimitit.

Jo, la veritat, no em veig amb forces ni tan sols de resumir una trajectòria cívica tan dilatada en el temps i tan densa pel que fa a la tasca que ha realitzat.

Qui és Vicent Ventura, que ha fet Vicent Ventura? És una pregunta, naturalment retòrica, perquè vosaltres ja ho sabeu i per això esteu ací. De totes formes i des del meu punt de mira —un punt de mira que em proporcionen més de quaranta anys d'amistat no mai interrompuda— tractaré de repassar alguns trets essencials de la seua personalitat, de la seua carrera —d'obstacles, tot cal dir-ho— i del treball que ha dedicat al País. Jo diria, per començar, resumint-me, que la biografia intel·lectual i cívica de Vicent Ventura resulta bastant paradoxal. Perquè —i és el meu primer punt— Ventura és un periodista nat. No podem deixar de veure en ell el prototipus del periodista. Ho va ser, sobretot, en l'època de la dictadura. Jo l'he vist treballar des de principis dels cinquanta a les redaccions de *Levante*, *Jornada*, Radio Nacional. Doncs bé, el que puc contar-vos —i alguns, si més no, de vosaltres en podríeu donar fe— és l'enorme capacitat de treball que tenia, la facilitat i agudeses amb què trobava temes i notícies, la sensibilitat pels problemes des dels més domèstics fins als d'interès més general. S'asseia davant la màquina i, la pipa a la boca, s'emballava escrivint amb els dos dits. L'article, el reportatge, l'entrevista o simplement un llarg peu de foto li eixien vius, redons. I no solament això sinó que —malgrat la censura— els seus papers, tant els que fabricava en les redaccions citades com els que destinava a altres periòdics, resultaven interessants, amens, i —cosa més insòlita en aquells temps— crítics. Ventura es va guanyar un públic ampli que el llegia constantment. Hi havia, entre tots dos, una certa complicitat. I es que els textos de Ventura no eren, generalment, de temes culturals, sinó cívics, solapadament polítics, econòmics, socials. La dimensió combativa de les seues col·laboracions era bastant evident. Després, el 1962, arribà el famós “contuberni de Munic”, al qual ell va assistir, cosa que va pagar cara. Va perdre el seu lloc de treball com a periodista (i no parlem del seu exili a París i després el confinament a Dénia). Però ell, a poc a poc, i a mesura que el clima polític s'acostava cap a la transició, mai no deixà d'escriure en un lloc o altre i amb un o altre nom. És ben sabut, per exemple, l'impuls que va donar a un periòdic de temes econòmics com *València fruits*. La seua vocació de periodista i la seua curiositat i informació polivalents li permetien escriure papers d'acord amb les més diferents circumstàncies. Després arribà la democràcia i Ventura que podia trobar ara l'oportunitat de desenvolupar al màxim les seues potencialitats com a periodista, sense els entrebanys que havia patit en les dècades anteriors, es trobà amb nous i inesperats obstacles que tornaven a limitar el que ell podia

donar de sí. I continuà sent un periodista a “temps parcial” per dir-ho com Adolf Beltran en el seu recent llibre de converses amb ell. És per això que he parlat dels aspectes paradoxals de la biografia intel·lectual de Vicent Ventura. El periodista nat mai no ha tingut la possibilitat de ser-ho amb plenitud. Per unes raons o altres, segons les diferents etapes de la nostra història recent, ha hagut de nadar contra corrent.

Però la paradoxa no s'acaba amb el Ventura periodista, perquè també continua marcant altres aspectes, fonamentals, de la seua activitat com a intel·lectual. He dit abans que el seu periodisme tenia una clara i decidida orientació política. Ara he de dir —o recordar— que aquesta orientació el portà paral·lelament en plena dictadura a lluitar en favor dels valors fonamentals de la democràcia. Ventura ha estat un dels personatges més actius i importants d'aquesta peripècia. Va fer de catalitzador, de punt de connexió de tots els esforços i accions d'origens més diversos. Els seus contactes amb persones i grups polítics de la resistència van ser freqüents i múltiples, continuats, tant amb valencians, com amb castellans, gallecs, catalans, bascos i fins i tot de fora de les nostres fronteres —algerians o gent de l'exili que seguia en el seu combat. No vaig a contar aquesta història, que cristal·litzà en la constitució de grups o de blocs de grups polítics, però també —i això és molt— en el seu treball per incorporar nous elements al front obert en què ocupava un lloc avançat i ariscat. Tant és així que tota aquesta llarga etapa de la vida política espanyola, i particularment valenciana, no es pot contar sense fer referència a la seua persona. Joan Fuster ha escrit: “contemplada a distància —a distància d'anys— la trajectòria ideològica i pràctica de Ventura és una de les més admirables que hem pogut veure al País Valencià”. I afegia: “moltes coses, i molta gent, avui en plena vigència institucional, no serien comprensibles sense la mediació, un dia, de Vicent Ventura”. I encara voldria jo recordar una altra cosa. Entre tants maldecaps, accions, perills, i comisaries encara tenia corda per preocupar-se dels problemes greus en què es trobaven els qui eren atrapats per la policia. Les seues gestions connectant amb uns mediadors o altres per ajudar en tots sentits possibles a ells com a les seues famílies, són una mostra més del seu dinamisme i del seu sentit de la solidaritat. I això que ell estava permanentment vigilat i controlat.

* * *

Doncs bé, el nostre personatge, també en aquest camp, ha trobat en l'etapa democràtica per la qual tant havia lluitat, un clima inhòspit. També ara haurà d'exercir, contra corrent la seua vocació de polític que no ha pogut quallar. Paradoxalment, ara també? Francesc Pérez Moragon ha dit que "si tot hagués anat com era previsible, Ventura seria ara senador, síndic de greuges, conseller de RTVV, assessor presidencial o ves a saber què". Això és cert, però jo diria, i ara eleve a la segona potència la paradoxa, jo diria, que tampoc no m'imagine Ventura amb un o altre d'aquests possibles càrrecs; es a dir, no me l'imagine dins del poder, exercint-lo. Ell mateix ha reconegut –i no es tracta, crec, d'una *boutade* en les *Converses* citades–, que no és un polític amb vocació. I és que el seu destí, el nucli de la seua personalitat l'ha portat i el porta més aviat a continuar el combat que sempre ha fet, a esforçar-se per realitzar uns valors, personals i col·lectius. Alguns, de vegades, per explicar la marginació de Vicent Ventura com a periodista i com a polític, han dit que el nostre personatge resulta "conflictiu" o "incòmode". Ho és –aquest és el secret de la qüestió– però per la senzilla raó que és escrupolosament insubornable, perquè ell no pot entendre l'exercici del poder en desacord encara que siga parcial amb les seues opinions o la seua consciència. Flexible sí que ho és –la seua evolució personal ho confirma– però no fins el punt de desvirtuar l'essència dels seus ideals morals. Incòmode, doncs, perquè no acomodatici, o perquè immergit –i tornem al principi d'aquest parlament– en una societat poc coherent, desorientada o indefinida que, per això mateix, es limita a les posicions més còmodes i menys compromeses. Tot allò que la puga treure de les seues rutines per anar tirant com siga, la inquieta o li fa por, o li molesta.

Deixem, però, aquest punt. Ara m'agradaria, per acabar, evocar Ventura en tant que ha tingut un paper fonamental en la vida cívica i cultural del País Valencià. En aquest punt cal assenyalar que ha estat un home obert i dinàmic. El trobem embolicat, durant moltes dècades –ara, també– en iniciatives personals de tot tipus, com el manteniment de diferents tertúlies en què es parlava lliurement i llargament del tot el que és diví i humà. Eren reunions bastant nombroses de gent sensible als temes culturals, polítics i religiosos, que ell aconseguí sostenir amb la seua poderosa personalitat. Fins i tot les audicions musicals o les projeccions de velles pel·lícules hi tenien el seu paper. Ventura tenia la virtut d'atreure la gent. Coneixia tothom: pintors, escultors, escriptors, metges, capellans i moltes persones de les situacions socials més diverses. Tenia la virtut d'aglutinar-los, i de fer-los passar moltes hores agradables xerrant, com he dit, sobre tot. Ens estimulava amb la seua facúndia infatigable i el bon humor, tan habituals en ell. Aquestes tertúlies –múltiples i diverses– van fer un paper impagable durant molts anys, ja que eren una mena de fòrum, sempre renovat, que permetia repassar i discutir els més variats temes. En aquest sentit Ventura fou sempre, i en un clima d'amistat, un animador cultural permanent. A més d'això, el trobem embolicat en múlti-

ples iniciatives culturals i cíviques per tal de tapar grans forats. Ho farà, de vegades –i ara és ocasió de recordar-ho– junt amb el Sr. Maldonado. No és una casualitat que, amb motiu dels homenatges d'aquesta nit es tornen a trobar, tots dos, l'un al costat de l'altre. Però no vaig a estendre'm més sobre tots aquests aspectes. No vull allargar-me més sobre el nostre homenot. Per resumir-ne, i acabar, diria que Ventura ha estat sempre disponible per a fer coses. I encara continua disponible. No podia ser d'una altra manera: la seua vitalitat, la seua humanitat i la seua generositat el defineixen i l'orienten permanentment en aquest sentit.

DON JOAQUÍN MALDONADO ALMENAR

S RA. Ministra de Cultura, Sr. Conseller de Medio Ambiente, representante de l'Honorable Sr. Presidente de la Generalitat, Sra. Consellera de Cultura, Sra. Presidenta de la Diputació de Valencia, amigos todos.

Mi intervención en este acto va ser muy breve, limitada a expresar mi emocionado agradecimiento por esta cena homenaje compartido con el buen amigo Vicent Ventura.

Agradecimiento, en primer lugar, a la Junta Directiva de la R.S.E. de A. del País y a su Presidente, promotores de este acto. Agradecimiento, en segundo lugar, a las autoridades concurrentes por el realce que con su presencia le otorgan. Agradecimiento en tercer lugar a José Antonio Perelló Morales, que al comentar mi vida con motivo del homenaje, se ha dejado llevar de la gran amistad que nos une y se ha excedido en el comentario elogioso, aludiendo especialmente a los aspectos positivos de mi actuación al servicio de Valencia y de España, y dejando caritativamente de señalar otros aspectos de mi vida que para algunos no merecerán tan elogioso juicio.

Porque en verdad, haciendo un repaso de mi vida encuentro que es cierto cuanto ha relatado de la misma José Antonio Perelló, pero a ese relato quiero yo añadir un complemento que reduzca el mérito a posiciones más justas y modestas, señalando lo que debo a otros en los posibles aciertos logrados, tanto en el orden familiar como en el profesional, social o ciudadano.

Primero a la Providencia, por haberme hecho nacer en el seno de una familia ejemplar. De mis padres y de mis maestros (escolapios, jesuitas, profesores universitarios) aprendí los valores morales en que se basa mi formación humanística-cristiana. Esa formación ha orientado mi vida en el reconocimiento de la dignidad de la persona humana, en el respeto que se le debe y en la obligación de servicio a nuestros semejantes que nos impone.

Y de modo particular debo decir que en todas las empresas en que he participado (colegios profesionales, medios bursátiles, actividades sociales, Ateneo Mercantil, Real Sociedad Económica de Amigos del País, Asociación Francesa de Enseñanza, Patronato de la Universidad, Fundación Ausias March), en

todas ellas he tenido la gran suerte de contar con la colaboración de personas y equipos de gran inteligencia y eficacia, con cuya ayuda hemos podido alcanzar los objetivos de servicio al país y a la sociedad.

Son esos colaboradores, muchos de los cuales estáis aquí presentes, los que se merecen el homenaje que ahora me tributáis, y a ellos lo remito por mi deber de pura justicia. Y termino expresando una vez más mi agradecimiento a todos vosotros, por este homenaje que nos tributáis, acaso sólo parcial y compartidamente merecido por mí.

Muchas gracias.